

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

DEPARTAMENT DE VICEPRESIDÈNCIA DE CULTURA, PATRIMONI I ESPORTS

10491

Acord de la Comissió Insular de Patrimoni Històric del Consell Insular de Mallorca de la incoació de la modificació de l'expedient de declaració de BIC, amb categoria de monument, de la Torre Cap Andritxol dels termes municipals de Calvià i Andratx (exp.: 103/14)

A la sessió del dia 28 d'abril de 2015, la Comissió Insular de Patrimoni Històric de Mallorca, va acordar, entre d'altres, el següent:

I.- Incoar la modificació de l'expedient de declaració de BIC, amb categoria de monument, de la Torre Cap Andritxol, del terme municipal de Calvià i Andratx, amb la delimitació del Bé i del seu entorn de protecció segons la descripció literal i gràfica que figuren descrites a l'informe tècnic de dia 14 d'abril de 2015, que s'adjunta i forma part integrant del present acord.

II.- Suspendre la tramitació de les llicències municipals de parcel·lació, d'edificació o d'enderrocament en la zona afectada així com dels efectes de les llicències ja concedides. Qualsevol obra que calgui realitzar a l'immoble afectat per la incoació haurà de ser prèviament autoritzada per la Comissió Insular de Patrimoni Històric.

Aquesta suspensió dependrà de la resolució o de la caducitat del procediment.

Tot això de conformitat amb els punts 3 i 4 de l'article 8 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears.

L'acord de declaració s'haurà d'adoptar en el termini màxim de vint mesos comptadors des de la data d'iniciació del procediment. Caducat el procediment, no es podrà tornar a iniciar en els tres anys següents, llevat que ho demani el titular del bé, de conformitat amb l'article 10.6 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre PHIB.

III.- Notificar aquesta resolució als interessats, a l'Ajuntament de Calvià, a l'Ajuntament d'Andratx i al Govern de les Illes Balears.

IV.- Publicar aquest acord d'incoació al Butlletí Oficial de les Illes Balears i al Butlletí Oficial de Estat i anotar-ho al Registre Insular de Béns d'Interès Cultural de Mallorca i comunicar-ho a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears perquè procedeixi a la seva anotació al Registre de Béns d'Interès Cultural de les Illes Balears i a la vegada comuniqui al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat les inscripcions i anotacions que es realitzin.“

El trasllat d'aquest acord es fa a reserva de l'aprovació de l'Acta.

Palma, 5 de juny de 2015

La secretaria delegada de la Comissió Insular de Patrimoni Històric

Serafina Munar Gregorio

ANNEX: Es publica un extracte de l'informe tècnic de dia 14 d'abril de 2015 a què fa referència aquesta publicació es podrà consultar a les dependències del Servei de Patrimoni Històric (Pl. De l'Hospital, 4, 07012 de Palma) per aquells interessats en el procediment i que acreditin aquesta condició, d'acord amb el que disposa l'art. 31 i ss. de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999, de 13 de gener).

Memòria històrica i descriptiva

La Torre des Cap Andritxol fou construïda el 1580 i és reformada dos anys més tard. Als segles XVI, XVII i XVIII era en ús i el 1850 era en mal estat i necessitava reparacions d'urgència. Es tenen documentades diverses notícies d'aquests segles.

El 1592 el Gran i General Consell aprova construir-hi una plataforma empedrada i arreglar la garita. El 1621 es repara la terrassa, i el 1626 es rebaixa el mur superior. L'any 1715 l'Ajuntament de Calvià informa que s'ha d'arreglar la garita, refer el paviment de la terrassa, fer una escala de fusta per pujar a l'escala superior i arreglar el batiport. El 1754 es torna a fer necessari arreglar la terrassa.

L'any 1769 la torre forma part de la possessió de Son Fortuny, del Marquès de la Romana, i el 1794 es sap que es trobava en bon estat, però que seria aconsellable traslladar el magatzem de pólvora des de la cambra principal a la terrassa, per evitar accidents amb el foc que encenen els torrers per escalfar-se.

Cap a 1850 consta que la torre es troba en mal estat i que requereix d'urgent reparació. El 1867, per la RO de 15 de febrer, l'Exèrcit retorna a l'Estat la torre i la caseta d'Andritxol.

L'any 2002 es va realitzar una intervenció de restauració de la torre, consistent en la consolidació de paraments i la restitució d'algunes peces del matacà. També es va suplementar l'alçada dels murets superiors amb plaques de ferro cortén, però no s'ha pogut accedir a l'interior de la torre ni a la terrassa superior, per la qual cosa no s'ha pogut avaluar l'estat d'aquests elements passats els anys. S'han localitzat a l'entorn proper de la torre carreus que molt probablement haurien format part de l'edificació original.

Situada entre Camp de Mar i Cala Fornells, a la zona sud est de la Serra de Tramuntana, la torre s'ubica sobre una talaia rocosa a uns 180 m sobre el nivell del mar. Tot l'entorn que conforma la talaia rocosa on se situa la torre, es conserva en estat natural, amb predomini de pinars i vegetació arbustiva com llentiscle i margalló.

Torre de defensa cilíndrica, amb una cambra principal i una terrassa superior que ha estat objecte de diverses modificacions. Té planta circular, amb un diàmetre aproximat de 6,7 metres. La paret de la torre és de paredat en verd, que presenta reposicions de morter de diferents moments, alguns de la darrera restauració. L'accés a la torre es feia a través d'un portal allindanat, ubicat a uns quatre metres sobre el nivell del sòl, delimitat per peces de marès. No es conserven vestigis de l'antiga escala d'accés a la torre.

A pocs metres de la torre hi ha les restes del que degueren ser les barraques dels torrers, avui molt modificades.

Per altra banda també s'ha de destacar el camí d'accés, inclòs al catàleg de camins del terme d'Andratx amb el núm. 18 (*camí de sa torre d'Andritxol*) realitzat pel Consell de Mallorca. Es tracta d'un camí de ferradura sustentat per marges i amb el ferm de pedres, que ha estat seccionat parcialment per una pista forestal.

La seva ubicació a un espai que conserva el seu aspecte natural pràcticament inalterat, així com la localització de fragments de ceràmica vidrada, datables en època moderna, fa que s'hagin de tenir en compte els aspecte arqueològics a tot l'àmbit delimitat.

Estat de conservació

L'estat de conservació de la tipologia és bo, tot i les modificacions que ha sofert, doncs aquestes són un fet habitual per adaptar les torres a les novetats de l'artilleria. Si s'ha de jutjar pels elements que es poden apreciar des de l'exterior, es conserva la majoria de trets tipològics originals. L'any 2002 es va dur a terme una intervenció amb la qual s'instal·laren planxes de ferro cortén al voltant de la terrassa, per tal de simular la definició original de l'element, i que tenen un impacte important tant pel que fa al volum com a la visió frontal, cromatisme i configuració material de la torre.

Pel que fa a les barraques ubicades a les proximitats de la torre, s'hi constata una intervenció a la coberta i a les llindes de les obertures. Es constata un capa de formigó, sense cap presència de teules.

L'estat de conservació físic de la torre és bo, ja que el bé va ser objecte d'una restauració l'any 2002. Aquestes intervencions són visibles als morters de calç aplicats als paraments, i a l'aplicació de les planxes d'acer cortén a la part superior. S'observa que la torre encara conserva parts amb revestiments originals, a la franja superior. Així i tot, s'observen zones en les que s'ha després el morter de revestiment (principalment a sota el matacà). La base de la torre presenta vegetació invasiva que ha començat a cobrir els paraments.

Pel que fa a l'estat de conservació de l'entorn, cal referir-se, per un costat, a la possibilitat de connexió visual d'aquesta torre amb les successives. Aquesta possibilitat ha perdurat fins a l'actualitat. Com ja s'ha assenyalat, el seu entorn no s'ha vist modificat per intervencions posteriors, a excepció d'un camí nou d'accés a la torre, conservant-se a tot l'entorn pinars i vegetació arbustiva.

Descripció i justificació de la delimitació del bé i de l'entorn de protecció

La delimitació del bé coincideix amb l'element físic que resta actualment, la pròpia construcció, el cilindre d'uns 6,5 m de diàmetre i les barraques adjacents.

Es delimita com a entorn de protecció una envoltant dels elements inclosos dins el BIC, tal i com s'especifica a la figura de la delimitació gràfica adjunta.

La delimitació de l'entorn de protecció s'ha establert a partir de la valoració combinada d'una sèrie de variables, a fi de preservar el significat i els valors complets del bé cultural: estat de conservació de l'element, preservació física del bé, visualització de la torre des de terra, visualització des de la torre cap a la mar, visualització de la torre des de les torres de defensa properes, tal i com queda recollida a la

delimitació gràfica adjunta

Principals mesures de protecció i criteris d'intervenció en el bé

Pel que fa al BIC, en principi només hauria de ser objecte d'obres de conservació i de restauració. En qualsevol cas, les intervencions haurien de ser les mínimes necessàries per a la bona conservació de l'element.

S'hauran de conservar íntegrament les parts de l'element originari que han perdurat, tant pel que fa a la configuració volumètrica com a aspectes més concrets com materials, tècniques constructives, etc.

S'hauran de revisar les intervencions amb nous materials per tal de valorar si aquestes afecten de forma negativa a la fàbrica original, tant pel que fa a les visuals com a la conservació física del bé, i si convé revertir-ho, donat que la seva composició i el fet que estigui a prop d'un ambient marí, fa que estigui en continu procés d'oxidació.

En l'àrea delimitada s'haurà d'eliminar la vegetació i no s'hi podrà construir, mantenint-se la volumetria existent.

Com a criteri general, per a les intervencions que s'hagin de dur a terme en aquest bé, s'hauran de tenir en compte els aspectes arqueològics.

Les actuacions en aquesta zona no podran prescindir de tenir en compte els aspectes de millora de la contemplació d'aquest monument des dels punts on es visualitzava per dur a terme la seva funció original, ni les visuals des d'aquest cap als voltants.. Dins l'àmbit de l'entorn de protecció no es podran dur a terme actuacions que no tenguin una relació apropiada amb el bé, ni totes aquelles que utilitzin materials o tècnica inapropiada. En aquest àmbit no es podrà implementar nova volumetria, determinats tipus de tancaments de límit de parcel·la o qualsevol altre element que sigui un obstacle per a la visualització del bé.

